

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKIK W GDAŃSKU**

RGD.61-7/07/AW

Gdańsk, dnia 10 sierpnia 2007r.

DECYZJA NR RGD.26/2007

- I.** Na podstawie art. 23f w związku z art. 23a ust. 1 i 2 i art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 18, poz. 172 ze zm.) w związku z art. 136 ust. 1 cyt. ustawy z dnia 16 lutego 2007r., w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po uprawdopodobnieniu w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu, że Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku, stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów poprzez stosowanie:
1. we wzorcu umownym „*Umowa o warunkach odpłatności studiów w Akademii Sztuk Pięknych z siedzibą w Gdańsku*” postanowień o treści:
    - a) § 5 pkt 1 wzorca: „*Student zobowiązuje się do wnoszenia opłat na zasadach określonych w Ustawie w następujących wysokościach i terminach:*
      - *wymaganych opłat za studia w wysokości ustalonej każdorazowo na dany rok akademicki przez Rektora, przed rozpoczęciem danego roku akademickiego. Wysokości opłat będą podawane do wiadomości studenta w terminie 30 czerwca przed rozpoczęciem każdego roku za pośrednictwem strony internetowej Uczelni oraz specjalnej tablicy ogłoszeniowej,*
      - *innych opłat za świadczone usługi edukacyjne, jeśli pobierane są one zgodnie z obowiązującymi przepisami, oraz opłat za wydawanie dokumentów związanych z przebiegiem studiów, np. legitymacji czy dyplomu*”
    - b) § 8 pkt 2 wzorca: „*Opłaty za studia nie podlegają zwrotowi*”
    - c) § 9 pkt 2 wzorca: „*Wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy Strony poddają rozstrzygnięciu sądów powszechnych właściwych dla siedziby Uczelni*”
  - uznanych za niedozwolone i wpisanych do „Rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone”,

---

80-824 GDAŃSK, UL. PODWALE PRZEDMIEJSKIE 30

TEL./FAX (058 PREFIKS) 346-29-32, 346-29-33, 301-50-21

E-MAIL: GDANSK@UOKIK.GOV.PL

2. we wzorcu umownym „Regulamin studiów Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku” postanowienie § 14 pkt 2 regulaminu, o treści: *„Niewniesienie opłat związanych z odbywaniem studiów powoduje skreślenie z listy studentów”*.

– uznanego za i wpisane do „Rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone”,

i po przyjęciu zobowiązań Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku do:

A. podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez rezygnację z ww. zapisów w umowach ze studentami zawieranych począwszy od roku akademickiego 2007/2008 oraz wprowadzenie stosownych aneksów o treści skreślającej te zapisy do wszystkich umów podpisanych w roku akademickim 2006/2007 do dnia 30.06.2007r.

nakłada się na przedsiębiorcę obowiązek wykonania tych zobowiązań.

II. Na podstawie art. 23f ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) określa się terminy wykonania zobowiązań, o których mowa w punkcie IA niniejszej decyzji – do dnia 3 września 2007r.

III. Na podstawie art. 23f ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na Akademię Sztuk Pięknych w Gdańsku obowiązek złożenia sprawozdań o stopniu realizacji zobowiązań w terminie do dnia 1 października 2007r. w zakresie zobowiązań, o których mowa w punkcie IA niniejszej decyzji.

IV. Na podstawie art. 23d w związku z art. 23a ust. 1 i 2 i art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2005r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 131 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zmianą) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 18, poz. 172 ze zmianą) w związku z art. 136 ust. 1 cyt. ustawy z dnia 16 lutego 2007r., w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu, przeciwko przedsiębiorcy Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku, w sprawie stosowania, przez tego przedsiębiorcę we wzorcu umownym „Regulamin studiów Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku” postanowienia § 28 pkt 2 ppkt c regulaminu, o treści: *„Dziekan może skreślić studenta z listy studentów, w przypadku nie wniesienia opłat związanych z odbywaniem studiów”* stwierdza się, że stosowanie ww. zapisu nie narusza zbiorowych interesów konsumentów.

UZASADNIENIE

W okresie od 28 lutego 2007r. do 4 kwietnia 2007r. w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwanego dalej „Prezesem Urzędu” lub „organem antymonopolowym” przeprowadzono postępowanie wyjaśniające mające na celu ustalenie, czy zapisy zawarte we wzorach umów za odpłatne kształcenie zawieranych ze studentami

na podstawie art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2005 r. nr 164, poz. 1365 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o szkolnictwie wyższym”, regulaminach studiów i innych dokumentach wewnętrznych stosowanych przez Akademię Sztuk Pięknych w Gdańsku, zwaną dalej: „Uczelnią”, nie stanowią naruszenia ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.), zwanej dalej ustawą antymonopolową lub ustawą o ochronie [...], uzasadniającego wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz czy nie stanowią niedozwolonych postanowień umownych określonych przepisami Kodeksu cywilnego.

W toku postępowania wyjaśniającego Uczelnia przedłożyła:

- wzór umowy o warunkach odpłatności studiów pn.: *„Umowa o warunkach odpłatności studiów w Akademii Sztuk Pięknych z siedzibą w Gdańsku”*; ,
- regulamin studiów pn. *„Regulamin studiów Akademii Sztuk Pięknych z siedzibą w Gdańsku”* z 2006r. obowiązujący od 01 października 2006r.

Po przeanalizowaniu zapisów przedłożonych dokumentów stwierdzono, że we wzorcu umownym:

1) *„Umowa o warunkach odpłatności studiów w Akademii Sztuk Pięknych z siedzibą w Gdańsku”*:

a) zapis § 5 pkt 1 wzorca, o treści:

„Student zobowiązuje się do wnoszenia opłat na zasadach określonych w Ustawie w następujących wysokościach i terminach:

- *wymaganych opłat za studia w wysokości ustalonej każdorazowo na dany rok akademicki przez Rektora, przed rozpoczęciem danego roku akademickiego. Wysokości opłat będą podawane do wiadomości studenta w terminie 30 czerwca przed rozpoczęciem każdego roku za pośrednictwem strony internetowej Uczelni oraz specjalnej tablicy ogłoszeniowej,*
- *innych opłat za świadczone usługi edukacyjne, jeśli pobierane są one zgodnie z obowiązującymi przepisami, oraz opłat za wydawanie dokumentów związanych z przebiegiem studiów, np. legitymacji czy dyplomu”*

może zostać uznany za tożsamy np. z postanowieniem wpisanym w dniu 20 czerwca 2006r. do *„Rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone”*, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc – zwanego dalej „Rejestrem”, na mocy wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 21 kwietnia 2006 r. o sygn. akt XVII 49/05 pod poz. nr 756;

b) zapis § 8 pkt 2 wzorca, o treści:

„Opłaty za studia nie podlegają zwrotowi”

może zostać uznany za tożsamy np. z postanowieniem wpisanym w dniu 3 kwietnia 2006r. do Rejestru, na mocy wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 20 października 2005 r. o sygn. akt XVII Amc 78/05 pod poz. nr 625;

c) zapis § 9 pkt 2 wzorca, o treści:

„Wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy Strony poddają rozstrzygnięciu sądów powszechnych właściwych dla siedziby Uczelni”

może zostać uznany za tożsamy np. z postanowieniem wpisanym w dniu 5 maja 2005r.do Rejestru, na mocy wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 22 grudnia 2004 r. sygn. akt XVII Amc 15/04 pod poz. nr 388;

- 2) *„Regulamin studiów Akademii Sztuk Pięknych z siedzibą w Gdańsku“:*
- a) zapis § 14 pkt 2 regulaminu, o treści: *„Niewniesienie opłat związanych z odbywaniem studiów powoduje skreślenie z listy studentów”* – który może zostać uznany za tożsamy np. z postanowieniem wpisanym w dniu 29 maja 2006r.do Rejestru, na mocy wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 lutego 2006 r. o sygn. akt XVII Amc 105/04 pod poz. nr 726;
  - b) zapis § 28 pkt 2 ppkt c regulaminu, o treści: *„Dziekan może skreślić studenta z listy studentów, w przypadku nie wniesienia opłat związanych z odbywaniem studiów”* – który może zostać uznany za tożsamy np. z postanowieniem wpisanym do Rejestru w dniu 29 maja 2006r., na mocy wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 lutego 2006 r. o sygn. akt XVII Amc 105/04 pod poz. nr 726.

W związku z tym w dniu 20 kwietnia 2007 r., postanowieniem Nr 113 wszczęto postępowanie w sprawie stosowania przez Akademię Sztuk Pięknych w Gdańsku praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu w ww. wzorcach umownych zapisów, które mogą zostać uznane za tożsame z postanowieniami wpisanymi do Rejestru, a przez to naruszać zakaz, o którym mowa w art. 23a ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie [...]

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania Uczelnia, pismem z dnia 11 maja 2007r.:

- podzieliła stanowisko Prezesa Urzędu w zakresie określonym w pkt. 1 a, b i c oraz 2 a ww. postanowień oraz zobowiązała się do podjęcia działań zmierzających do zaniechania stosowania kwestionowanych zapisów w umowach ze studentami zawieranych począwszy od roku akademickiego 2007/2008, a także do zawarcia stosownych aneksów o treści skreślającej te zapisy we wszystkich umowach zawartych do dnia 30.06.2007r. w roku akademickim 2006/2007;
- nie podzieliła stanowiska Prezesa Urzędu w zakresie zapisu zawartego w § 28 pkt 2 ppkt c *„Regulaminu studiów Akademii Sztuk Pięknych z siedzibą w Gdańsku”*, argumentując, iż zapis ten jest dosłownym cytatem z art. 190 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym;
- poinformowała, że w zakresie odpłatnych form kształcenia studentów zawiera z nimi umowy roczne, które są odnawiane na każdy kolejny rok akademicki.

ORGAN ANTYMONOPOLOWY USTALIŁ I ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Dnia 21 kwietnia 2007r. weszła w życie ustawa z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), której art. 131 ust. 1 stanowi, iż *„do postępowań wszczętych na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów i nie zakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy*

stosuje się przepisy dotychczasowe". W związku z tym, że postępowanie w przedmiotowej sprawie zostało wszczęte w dniu 20 kwietnia 2007r., Prezes Urzędu przy jej rozpatrywaniu stosuje przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie [...].

Zgodnie z art. 23f ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie [...], jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione, na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych we wniosku lub będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu, że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 23a, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań. W przedmiotowej sprawie Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku złożyła w trakcie postępowania stosowne zobowiązania, a organ antymonopolowy je przyjął. Mając na uwadze normę określoną artykułem 23f ustawy należy więc, w pierwszej kolejności, wykazać uprawdopodobnienie naruszenia jej przepisów.

I. Uprawdopodobnienie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

Art. 23a ust. 1 zd. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie [...] stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Z kolei, zgodnie z treścią art. 23a ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie [...], *„za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479 [45] Kodeksu postępowania cywilnego, naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów*". Art. 23a ust. 2 precyzuje zatem klauzulę generalną zawartą w ust. 1, poprzez egzemplifikację najczęściej występujących naruszeń zbiorowych interesów konsumentów. Tak więc, zachowanie przedsiębiorcy w kontaktach z konsumentami stanowi przejaw praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, jeśli działaniu temu można przypisać następujące atrybuty:

- A. ujawnia się w obrocie konsumenckim,
- B. jest bezprawne,
- C. godzi w interes konsumentów, który nie jest sumą indywidualnych interesów konsumentów.

Ad A

Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku jest publiczną uczelnią akademicką, utworzoną w drodze ustawy. Podstawowym zadaniem uczelni jest kształcenie studentów w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Zgodnie z art. 160 ust. 1 ustawy o szkolnictwie wyższym, organizację i tok studiów oraz związane z nimi prawa i obowiązki studenta określa regulamin studiów. Warunki odpłatności za studia prowadzone przez Uczelnię oraz wzajemne obowiązki stron z tym związane

określa umowa o świadczenie usług edukacyjnych. Uczelnia, na warunkach umowy o świadczenie usług edukacyjnych, statutu oraz regulaminu studiów, zobowiązuje się zapewnić studentowi naukę w systemie studiów niestacjonarnych.

Studenci, z którymi Uczelnia zawiera umowy o odpłatne świadczenie usług edukacyjnych, są konsumentami w rozumieniu art. 22¹ Kodeksu cywilnego, tj. osobami fizycznymi dokonującymi czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z ich działalnością zawodową lub gospodarczą.

Natomiast Uczelnia jest przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy antymonopolowej. Zgodnie bowiem z definicją zawartą w art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie [...] przez przedsiębiorcę należy rozumieć m.in. osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Ustawa o szkolnictwie wyższym w art. 12 stanowi, że uczelnia ma osobowość prawną. Z kolei art. 13 ust. 1 pkt 1 tego aktu prawnego określa jedno z podstawowych zadań uczelni jako kształcenie studentów w celu przygotowania ich do pracy zawodowej. Szkoła wyższa, posiadając osobowość prawną i świadcząc usługi edukacyjne, które są usługami użyteczności publicznej, posiada więc status przedsiębiorcy.

Nie ulega wątpliwości, że Uczelnia oferując i wykonując na rzecz aktualnych i przyszłych studentów (konsumentów), na podstawie umowy, odpłatne usługi edukacyjne, uczestniczy w obrocie konsumenckim, co przesądza o spełnieniu pierwszej przesłanki art. 23 a ust. 1.

Ad B

Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, czy dobrymi obyczajami, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Jako „*sprzeczne z prawem*” należy kwalifikować zachowania niezgodne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. „*Sprzeczne z prawem*” są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Dla ustalenia bezprawności działania przedsiębiorcy wystarczy ustalenie, że jego określone zachowanie koliduje z przepisami prawa (*por. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz pod redakcją Janusza Szwejki, Urząd Antymonopolowy, Warszawa 1994, s.38-39*).

W przedmiotowej sprawie Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku postawiono zarzut działań sprzecznych z prawem, polegających na:

- stosowaniu we wzorcu umownym postanowień, które zostały wpisane do Rejestru, co może stanowić naruszenie art. 23 a ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie [...].

klauzule niedozwolone we wzorcach umownych

O ile, generalnie, przepis art. 23 a ust. 2 wskazuje na przykładowy katalog działań bezprawnych, które – jak już wskazano - mogą przybierać różne formy i postaci (reklama wprowadzająca w błąd, czyny nieuczciwej konkurencji itd.), o tyle w jednym przypadku

norma ta wprost uznaje za bezprawne określony typ zachowań przedsiębiorcy, jakim jest stosowanie postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone i wpisanych do Rejestru. Dla bytu tej konkretnej praktyki niezbędnym jest łączne wystąpienie następujących przesłanek:

- ✓ przedsiębiorca musi stosować wzorzec umowy,
- ✓ określone postanowienia wzorca umowy muszą zostać uznane, wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za niedozwolone, a następnie wpisane do właściwego rejestru, przez organ do tego uprawniony.

Stosowany przez Uczelnię wzór umowy za odpłatne formy kształcenia na studiach, w oparciu o treść którego następuje świadczenie usług edukacyjnych, zawiera zbiór opracowanych (gotowych) i obowiązujących przepisów (klausul), opracowanych bez współudziału, czy woli kontrahentów (studentów), należy uznać za wzorzec umowny. Zgodnie z art. 479³⁶ K.p.c., sprawy o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone należą do wyłącznej właściwości Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Uznanie przez Sąd rażącego naruszenia interesów konsumentów poprzez stosowanie danej (konkretnej) klauzuli umownej skutkuje wpisaniem takiego postanowienia do Rejestru. Organem wyznaczonym do prowadzenia Rejestru i dokonywania w nim wpisów klauzul abuzywnych jest, zgodnie z art. 479⁴⁵ K.p.c., Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Mając na uwadze treść art. 479⁴³ K.p.c. oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006r., sygn. III SZP 3/2006, zgodnie z którą *„Zakaz stosowania postanowienia wpisanego do rejestru niedozwolonych klauzul umownych obejmuje wszystkie firmy stosujące wzorce umowne w obrocie z konsumentami, a nie tylko te których dotyczył wyrok będący podstawą wpisu do rejestru”*, uznać należy, że zakazane są także i postanowienia umowne, stosowane lub obowiązujące u innych przedsiębiorców, jeżeli tylko ich treść wskazuje na identyczny zamiar, czy skutek prawny, co klauzul wpisanych do Rejestru. Warunkiem koniecznym i wystarczającym dla uznania danego zachowania przedsiębiorcy za bezprawne i godzące w interesy konsumentów nie jest więc, aby zachowana była literalna identyczność obu porównywanych postanowień.

Porównując klauzulę umieszczoną w § 5 pkt 1 wzorca *„Umowa o warunkach odpłatności studiów w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku”*, o treści:

„Student zobowiązuje się do wnoszenia opłat na zasadach określonych w Ustawie w następujących wysokościach i terminach:

- *wymaganych opłat za studia w wysokości ustalonej każdorazowo na dany rok akademicki przez Rektora, przed rozpoczęciem danego roku akademickiego. Wysokości opłat będą podawane do wiadomości studenta w terminie 30 czerwca przed rozpoczęciem każdego roku za pośrednictwem strony internetowej Uczelni oraz specjalnej tablicy ogłoszeniowej,*
- *innych opłat za świadczone usługi edukacyjne, jeśli pobierane są one zgodnie z obowiązującymi przepisami, oraz opłat za wydawanie dokumentów związanych z przebiegiem studiów, np. legitymacji czy dyplomu”*

z postanowieniem umieszczonym w Rejestrze pod poz. 756, o treści:

„Uczelnia zastrzega sobie prawo zmiany warunków niniejszej umowy, które nastąpi poprzez zarządzenie Kanclerza Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, nie wymaga to wypowiedzenia warunków niniejszej umowy. Zarządzenia podane zostaną do wiadomości studentów przez ogłoszenie na tablicy informacyjnej oraz w dziekanacie”

można wysnuć w pełni uzasadnione stwierdzenie, że jej treść jest zbieżna. W obu podlegających porównaniu postanowieniach bezprawnie narzucony został sposób i forma przekazywania studentom ważnych informacji dotyczących studiów. Za takie informacje z pewnością należy uznać wysokości opłat obowiązujących w danym semestrze. Zgodnie treścią z art. 385¹ Kodeksu cywilnego wymóg doręczenia wzorca obowiązuje również w przypadku jego zmiany w czasie trwania stosunku prawnego o charakterze ciągłym, nastawionego na trwanie. Jak podkreśla się w literaturze przedmiotu¹ „przesłanki związania stron wzorcem wydanym w czasie trwania stosunku ulegają zaostrzeniu. W szczególności >>łatwość dowiedzenia się<< o treści wzorca, o której mowa w § 1 art. 385, będzie zapewniona dopiero wówczas, gdy wzorec zostanie stronie doręczony. Za niewystarczające uznać należy np. wywieszenie nowego wzorca w lokalu przedsiębiorstwa, chociażby taki sposób komunikowania wzorców był zwyczajowo przyjęty”. Doręczenie wzorca polega więc na wręczeniu lub przesłaniu za potwierdzeniem odbioru konsumentowi dokumentu obejmującego całość wzorca, to jest nie tylko umowy wzorcowej, ale również jej zmian. Mając to na uwadze, należało przyjąć, że ustalony w kwestionowanych klauzulach, stosowanych we wzorcach umownych, obowiązujących w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, sposób powiadamiania studentów o zmianie wysokości opłat jest tożsamy z tym, zawartym we wskazanym wyżej postanowieniu wpisanym już do Rejestru pod poz. 756, a przez to bezprawny.

Z porównania klauzuli umieszczonej w § 8 pkt 2 wzorca „Umowa o warunkach odpłatności studiów w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku”, o treści:

„Opłaty za studia nie podlegają zwrotowi”

z postanowieniem umieszczonym w Rejestrze pod poz. 625, o treści:

„W przypadku rezygnacji studenta z nauki w trakcie semestru, wpłacone w całości czesne za cały semestr nie podlega zwrotowi”

wynika, że nie tylko treść jest zbieżna, ale wywołują one tożsamy skutek ujawniający się w postaci wyłączenia obowiązku zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie nie spełnione w całości lub części w przypadku, gdy student, z różnych przyczyn, rezygnuje z umowy. Zmuszony jest w tej sytuacji do zapłaty za świadczenie, z którego nie korzystał, podczas gdy szkoła wyższa gwarantuje sobie prawo zatrzymania części lub całości świadczenia klienta, sama uwalniając się z wykonania własnego zobowiązania. Stosowana więc przez Uczelnię klauzula wskazuje na ten sam zamiar i wywołuje to samo, negatywne dla studenta następstwo, co porównywane z nią postanowienie wpisane do Rejestru. Mając to na uwadze, uznać należało za całkowicie uprawdopodobnione, że Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku wykorzystując w umowie warunek sformułowany w ten sposób, że i „Opłaty za studia nie podlegają zwrotowi” dopuściła się stosowania postanowienia wzorców umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Porównując klauzulę umieszczoną w § 9 pkt 2 wzorca „Umowa o warunkach odpłatności studiów w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku” o treści:

„Wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy Strony poddają rozstrzygnięciu sądów powszechnych właściwych dla siedziby Uczelni”

z postanowieniem umieszczonym w Rejestrze pod poz. 388, o treści:

---

¹ Kodeks cywilny. Komentarz pod red. K. Pietrzykowskiego, Tom I, wydanie 2, Wyd. C.H. Beck, W-wa 1999, s.869.

„Za sąd właściwy do rozpoznania spraw spornych strony uznają Sąd miejscowo właściwy dla Impuls School”

można wysnuć w pełni uzasadnione stwierdzenie, że jej treść jest zbieżna. W obu tych postanowieniach bezprawnie narzucona została właściwość miejscowa sądu, w przypadku powstania sporów, co jest sprzeczne z art. 385³ pkt 23 K.c. Również i w tym przypadku posługiwanie się przez Uczelnię przedmiotową klauzulą uprawdopodobnia, bez żadnych wątpliwości, że Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku dopuściła się stosowania postanowienia wzorców umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Porównując klauzulę umieszczoną w § 14 pkt 2 wzorca „Regulamin studiów Akademii Sztuk Pięknych z siedzibą w Gdańsku”, o treści:

„Niewniesienie opłat związanych z odbywaniem studiów powoduje skreślenie z listy studentów”

z postanowieniem umieszczonym w Rejestrze pod poz. 726, o treści:

„Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów”

oraz zważając, że zawarte w pierwszej z nich określenie *„(...) powoduje skreślenie z listy studentów”* ma charakter obligatoryjny, można wysnuć w pełni uzasadnione stwierdzenie, że jej treść jest zbieżna i wywołuje tożsamy skutek, co klauzula wpisana już do Rejestru. Zarówno w kwestionowanej klauzuli, jak i klauzuli z nią porównywanej przedsiębiorca rażąco niekorzystnie określił sytuację konsumenta, który bezwarunkowo zostaje skreślony z listy studentów w przypadku niewniesienia opłat za studia.

Posługiwanie się postanowieniami umieszczonymi w Rejestrze stanowi wprowadzenie do umowy elementu zakazanego prawnie, a tym samym działania przedsiębiorcy, w tym zakresie, mają charakter bezprawny bowiem stosowanie takich klauzul jest niedozwolone z mocy prawa.

W tym stanie rzeczy uznać należy, że Uczelnia posługiwała się w obrocie konsumenckim wzorcami umownymi, treść których zawierała postanowienia, uznane za abuzywne i wpisane do Rejestru, a więc w tym zakresie działała bezprawnie.

Ad C

W orzecznictwie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów utrwalił się pogląd, iż naruszenie interesu publicznoprawnego ma miejsce wówczas, gdy skutkami działań sprzecznych z przepisami prawa antymonopolowego dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy działania te wywołują na rynku inne niekorzystne zjawiska.²

Stanowisko to potwierdzone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 września 2003 r. (sygn. akt: I CKN 504/01) stwierdził, iż: *„nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orze-*

---

² Zobacz wyrok SA z 24.01.1991 r., XV Amr 8/90; 4.07.2001 r. XVII Ama 108/00; 23.20.2002 r. XVII Ama 133/2001).

czenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów”.

Stosowane przez Uczelnię wzorce umowy wykorzystywane są przy zawieraniu umów ze studentami. Stroną takiej umowy są zarówno wszyscy aktualni studenci Uczelni, jak i wszyscy przyszli (potencjalni). Zatem krąg adresatów takiego wzorca nie jest z góry określony. Biorąc pod uwagę, że student podejmujący odpłatną naukę na Uczelni nie ma wpływu na zapisy zawieranej z nim umowy, gdyż nie jest ona z nim indywidualnie negocjowana, należy uznać, że wszelkie zawarte w niej bezprawne zapisy, godzą w interes ogółu konsumentów.

Ponieważ oferta Uczelni kierowana jest do bliżej nieokreślonej liczby kontrahentów, najczęściej konsumentów indywidualnych (zarówno obecnych, jak i przyszłych abonentów), nie ulega wątpliwości, że w rozpatrywanej sprawie mamy do czynienia nie z indywidualnym interesem jednostki, ale ze zbiorowym interesem konsumentów.

W tej sytuacji w ocenie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszystkie, ustawowe przesłanki z art. 23a ust. 2 ustawy o ochronie [...] zostały uprawdopodobnione, co oznacza, iż Uczelnia stosując we wzorcach umownych niedozwolone postanowienia, działała ze szkodą dla konsumentów.

II. Nałożenie zobowiązań

Zgodnie z art. 23f ust. 2 i 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie [...], w decyzji nakładającej obowiązek wykonania przez przedsiębiorcę powziętych zobowiązań, Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę lub związek przedsiębiorców, obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu ich realizacji, może też określić termin ich wykonania.

Jak wykazano wcześniej zostało uprawdopodobnione, na podstawie okoliczności sprawy, że Uczelnia stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, określone w art. 23a ust. 1 i ust. 2 ustawy 15 grudnia 2000r. o ochronie [...]. Jednocześnie Uczelnia zobowiązała się do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom.

Uczelnia w zakresie odpłatnych form kształcenia studentów zawiera z nimi umowy roczne, które są odnawiane na każdy kolejny rok akademicki. W ocenie Prezesa Urzędu podjęte zobowiązanie do rezygnacji z ww. zapisów w umowach ze studentami zawartych począwszy od roku akademickiego 2007/2008 oraz wprowadzenia stosownych aneksów (zawierających postanowienia o wykreśleniu kwestionowanych zapisów i zastąpieniu ich nowymi, zgodnymi z wymogami prawa) do wszystkich umów podpisanych w roku akademickim 2006/2007 do dnia 30.06.2007r., w sposób wystarczający zabezpiecza i chroni interesy konsumentów.

Ponadto, organ antymonopolowy, w oparciu o zapis art. 23f ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie [...], określił termin wykonania podjętych zobowiązań, tj. do dnia 3 września 2007r., w zakresie wymienionym w punkcie IA sentencji.

Prezes Urzędu wyznaczył również termin na przekazanie informacji o stopniu realizacji ww. zobowiązań na dzień 1 października 2007r.

Mając to na uwadze orzeczono, jak w pkt I, pkt II i pkt III sentencji.

W oparciu o art. 23 d ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie [...] Prezes Urzędu nie uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów stosowania przez Akademię

Sztuk Pięknych w Gdańsku we wzorcu umownym pn.: „Regulamin studiów Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku” postanowienia zawartego w § 28 pkt 2 ppkt c o treści: „*Dziekan może skreślić studenta z listy studentów, w przypadku nie wniesienia opłat związanych z odbywaniem studiów*”, bowiem zgodnie z brzmieniem art. 190 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym, kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej może skreślić studenta z listy studentów, m.in. w przypadku niewniesienia opłat związanych z odbywaniem studiów. Odnosząc się do kwestionowanego postanowienia organ antymonopolowy uznał, iż zgodne jest ono z obowiązującymi przepisami prawa, a w tej sytuacji jego stosowanie nie jest działalnością bezprawną.

Stąd orzeczono jak w pkt IV sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie [...], i art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) w związku z art. 479²⁸ § 2 K.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Otrzymują:

1. Akademia Sztuk Pięknych
Targ Węglowy 6
80-836 Gdańsk
2. a/a